

Aiszkhülosz: *Agamemnón*

(40-257. sor, ford. Devecseri Gábor)

KARVEZETŐ (a karral jobbról bevonul)

Ma tiz éve, hogy a Priamoszra törő
nagyerős vezető, Meneláosz az úr
és Agamemnón, kire Zeusz kegye szállt
– kettőstrónú, kettősjogarú

/40/

Átreida-fogat –, nagy ezergályás
argoszi hadját erről a partról

társul tusakodni vezette:

kebelükből két nagy hadriadás,
valamint keselyűk rínak keserűn,
ha fiókátlan fészük föliben
kavarog röptük,
csupatoll-evezővel evezve leget,
s fészüket őrző

töredelmük a semmibe foszlott;

hanem ezt odafönn hallja Apollón
vagy Pán vagy Zeusz, e madárzokogást,
közelébe-lakó bús sivitását,
s késve, de mégis

elküldi a bosszu-Erínüszet:

Vendégvédő Zeusz is az Átreusz
fiait küldvén Parisz ellen, a sok-
férfi-övezte Heléna miatt vert
test-nehezíteni sok vad viadalt
föl, ahol lerogyott a fővénybe a térd,
hol a lándzsa csaták kezdetein már
töredezvén tört

az akháj meg a trójai nép közt.

Úgy jön a végzet, mint ahogyan már
jönnie kell: ha ki nem gyul az oltár,
áldozat éghet, csöpöghet a csepp,
szívós harag arra nem enyhül.

Vének, mi, akik gyöngé tagokkal
akkor a haddal ki se szállottunk,
vesztegelünk itt,
az erőnk gyereké, bot a megtartónk:
hisz a zsenge kebel velejét kezdet
kezdetekor nézd: ugyanígy nem Arész
lakhelye az; s hát aki vén már, és
lombja kiszáradt? Az uton három
lábbon tipeg és nem erősebb már,
mint a gyerek, s csak
fel-alá bolyong: nappal álom.

De te, Tündareósz
fejedelmi leánya, Klütaimésztra,
mit akarsz? mi a hír? mi okozta, hogy ég
a szavadra, lobog

/84/

mindenhol az illatos oltár?
Mindet, ki vigyáz várunkra, a ház,
meg az ég, meg a mély és a piactér
isteneit mind

adományok lángja köszönti:
innen s onnan is égbemagasló
fáklya mered fel, táplálja a szent
drága kenet cselt
soha nem lehelő, szelid enyhe szere
a királyi palotája zugából.
Mindazt mondd hát el, amit lehet és
mondani illik, s légy orvos a már
ennek a gondnak, mely néha gyötör
s gonoszul megijeszt, de van úgy: a remény
áldozatodból kél s tovaúzi
tőlünk a mohó
bús gondot, a lélekemésztőt.

KAR

El tudom én az erős csodajelt, mely a hős hadak
útján

/104/

kélt, harsogni: az isteni kegy belehell lelkembe
aggságomban dalra erőt még:
az ifjú Hellász frigyessült vezetőit, s kettős-
trónu hatalmat
mint küldötte a bős sas a trójai
földre boszúló kéz-s kelevézzel:
gályák két fejedelme elé repült
két fejedelmi madár: feketén ez,
s amaz fehér háttal, a ház közelében, a lándzsát
rázó kéz felől, ormon
falva mohón viselős nyul-anyját kicsinyestül, a végső
futáskor elfogott nyulat.
Zengd csak a, zengd csak a gyászt, de a jó hadd győz-
zön.

Ott a sereg figyelő jóspapja az indulatukban-
egy, heves Átreidákat, a had vezetőit látta
bennük nyomban, s szólt csodafejtve:
„Ez út idővel Priamosz falait letapossa;
bástyafalának
minden kincse, amelyet a nép bírt,
vésteli végzet karma között vész;
csak ne küldjön egy isten irígy ködöt
Trója-evő lecsapó seregünkre:
mivel haraggal telik Artemisz szent szive, szánván
apja szárnyas ebétől
ellésének előtte befalt nyulat és hasi vemhét:
a két sas étkét gyűlöli.”
Zengd csak a, zengd csak a gyászt, de a jó hadd győz-
zön.

/122/

„Ilyen szelídszívú a Szép,
ki bős orozlán tipegő kicsinyét
s minden erdei vad csecsemőjét
védvén, nézi gyönyörrel mindet;
ő hív most, hogy fejtsem a jósjelt,

/140/

mely minékünk örömet s bajokat jelent.
De kérem én a segítő Paiánt is,
hogy huga vissza ne tartsa soká hadunk
gályakötő, szemből-szálló széllel,
s jogtalan áldozatot ne kívánjon, oly éttelen étket,
mely ácsolva családi viszályt, nem féli a férjet:
s újrakelő Harag őrzy
folyton a házat, ügyel, bosszút áll gyermekölésért.”
Így süvített Kalkhász, elegyítve a bút nagy örömmel,
mondva madár-útról a király házára a jós-szót;
hát te is éppígy
zengd csak a, zengd csak a gyászt, de a jó hadd
győzzön.

Zeusz! mert bárki légyen ő, e név /160/
hogyha kedves őneki,
ajkam ezzel illeti;
más olyanra nem lelek,
bárhová is fordulok,
kívüle, hogyha hiú terehét a szivemnek
kell lerázni biztosan.

Az, ki rég erőshatalmu volt, /168/
bármi harcra bős csatár,
szóba sem jöhet ma már,
és utódja is letúnt,
győztesére lelve már;
ám aki Zeusz diadalma felől szivesen zeng,
mindenekfölött okos:

bölcseségre ő vezet, /176/
embereknek íly szabályt
ad: „ki szenved, az tanul”;
álmában szivére csöppen a
büntudó kín a vétkesnek, így
észretérni kényszerül:

ily erőszakos kegyes hatalmak
ülnek szent kormánypadon

S az akháj hajók idő-
sebb vezére semmi jóst
nem szidalmazott, de a
sorssal együttlélegezve szólt –
akkoron, hogy nem indulhatott
népe vízre s éhezett
Khalkisz ellenében, áradó hab
verte Aulisz öblein.

/184/

Fuvalmak Sztrúmón felől eredtek,
időlopók, bőjthozók, bezárók;
a had bolyong, hajó recseg,
foszladoz kötélzet
miattunk; s ők időt kinyújtva,
Argosz virágát eként
kisorvasztják: s midőn a jós szava
a keserű időnél
még nehezebb irat kért
– Artemisz óhajtja! –, a két
Átreidész már a jogart
csapva le, nem tudta tovább
rejteni már a könnyét.

/192/

A báty-vezér ott eként emelt szót:
„Nehéz a sorsom, ha nem teszem meg,
s nehéz megölni gyermekem,
őt, a házam ékét,
beszennyezvén a szűzi vérrel
apjának ontó kezét
az oltárnál: mi nem visz kínra itt?
hagyhatom-é hajóim
s társaim én a bajban?
Áldozatot, mely a szelet

/205/

szünteti meg s ily szüzi vért
nagyhevesen vágyini: igaz
jog – legyen így, javunkra.”

A kényszerűség igábatörte,
s utána már – mint a szél, ha fordult
dühösre, s iszonyatos, gonosz –,
csapongva elméje vakmerő lett:
ilyen merésszé tehet halandót
az ártani nyomorult csúnya téboly:
leányát ledöfte ő,
nőboszuló hadát hogy így
tudja vezetni vízre,
áldozatot kínálván.

/218/

A szűz esengő, apját sikoltó
szavát s ki-nem-nyílt korát se szánta
a harcra-törekedő tanács:
az apja intett, s oltári szolgák
miként a kecskét oltár fölébe
emelve ima után a beburkolt
s lehajtott-fejű leányt,
s tartva erősen, a drága szép
ajkat erőszakos fék-
kel betömik, nehogy még

/228/

a házra átkot kiáltson szava.
S mikor leomlott a földre sáfrány
ruhája, esdő nyilat
lőtt az áldozókra mind
szeméből külön-külön,
mint ha néma kép kíván
beszélni: hányszor dalolt
az apja termében, asztalánál
a férfiak közt e szűz
tiszta hangján a har-

/237/

madik kehelynél paiánt
a gyöngéden-szeretett apáért.

Mi lett utóbb, nem tudom, nincs szavam!

/248/

Kalkhász a célját el nem hibázza.

S Diké bizony kínnal és

oktatóan látogat;

s mi eljön – ha itt leszen,

megtudod; ne lesd előbb;

előbb siratnád csak így;

a hajnal úgyis világra hozza:

de vajha jó fordulat

jönne minderre, mint

e földnek itt érkező

egyetlen gyámola is kívánja.